

Лапкін Андрій Васильович,

доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРА В РАЗІ НАБРАННЯ ЗАКОННОЇ СИЛИ СУДОВИМ РІШЕННЯМ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Важливе значення для реалізації державної антикорупційної політики має застосування встановлених законом санкцій за порушення антикорупційних вимог і обмежень, зокрема у вигляді звільнення винних у їх вчиненні осіб з посади. Зокрема, п. 3 ч. 1 ст. 51 Закону України «Про прокуратуру» передбачено таку підставу для звільнення прокурора з посади, як набрання законної сили судовим рішенням про притягнення прокурора до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення, пов'язане з порушенням обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції». Однак на практиці у застосуванні цієї підстави для звільнення прокурора з посади виникають деякі проблеми, що є предметом розгляду у цій науковій публікації.

Порядок звільнення прокурора з посади на зазначеній підставі деталізовано у ст. 54 цього Закону, якою передбачено, що суд, що ухвалив судове рішення, яким визнав прокурора винним у вчиненні адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», після набрання таким рішенням законної сили повідомляє про це особу, уповноважену Законом України «Про прокуратуру» приймати рішення про звільнення прокурора, яка звільняє такого прокурора з посади у триденний строк з дня отримання копії відповідного судового рішення, що набрало законної сили.

Встановлення зазначеної підстави для звільнення прокурора з посади зумовлено необхідністю забезпечення доброчесності прокурорського корпусу, його стійкості до корупційних загроз, а також своєчасного очищення від працівників, які не додержуються встановлених антикорупційним законодавством вимог та обмежень.

Визначення поняття «корупційне правопорушення» закріплене у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», згідно з якою це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Поряд з цим, у ст. 1 цього Закону закріплено термін «правопорушення, пов'язане з корупцією», яке визначається як діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом

встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

На підставі системного тлумачення п. 3 ч. 1 ст. 51 та ч. 1 ст. 54 Закону України «Про прокуратуру» можна зробити висновок, що вони передбачають в якості складової підстави для звільнення прокурора вчинення ним адміністративного корупційного правопорушення, тобто такого корупційного правопорушення, за вчинення якого передбачено адміністративну відповідальність.

З питань визначення конкретних складів таких правопорушень необхідно звернутися до положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Водночас, у тексті КУпАП адміністративні корупційні правопорушення на сьогодні не визначені. Звертаючись до історії їх регламентації у КУпАП, необхідно відзначити, що свого часу згідно із Законом України від 11.06.2009 № 1508-VI КУпАП було доповнено Главою 15-Б «Корупційні адміністративні правопорушення», яка втратила чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010. Натомість згідно із Законом України № 3207-VI від 07.04.2011 КУпАП було доповнено Главою 13-А «Адміністративні корупційні правопорушення». В редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014 Глава 13-А отримала назву «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією». Таким чином, поняття «адміністративні корупційні правопорушення» існувало на момент розробки чинного Закону України «Про прокуратуру», однак одночасно із його прийняттям від 14.10.2014 це поняття було виключене із КУпАП і замінене на «адміністративні правопорушення, пов'язані із корупцією», яке існує на сьогодні.

Поряд з цим, поняття «адміністративні корупційні правопорушення» продовжує застосовуватися у низці норм КУпАП: щодо строку розгляду адміністративних справ про адміністративне корупційне правопорушення (ч. 3 ст. 277 КУпАП), порядку направлення постанов суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне корупційне правопорушення (ч. 7 ст. 285), порядку направлень протоколу про вчинення адміністративного корупційного правопорушення (частини 2-4 ст. 257 КУпАП) тощо. Водночас, аналогічних норм, присвячених адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, КУпАП не містить. З цього можна зробити висновок, що поняття «адміністративне корупційне правопорушення» та «адміністративне правопорушення, пов'язане із корупцією» використовуються у КУпАП як тотожні.

Одночасно в Законі України «Про прокуратуру», зокрема у ст. ст. 51 та 54, вжито низку посилань на Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції», проте цей Закон втратив чинність на підставі Закону «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014. З цього можна зробити висновок, що використання у статтях 51 та 54 термінології, яка не відповідає чинному законодавству (адміністративне корупційне правопорушення, Закон України «Про засади запобігання і

протидії корупції») зумовлене тим, що при прийнятті чинного Закону України «Про прокуратуру» законодавець не врахував положень Закону України «Про запобігання корупції», хоча ці законодавчі акти приймалися одночасно. Внаслідок цього відповідні норми Закону України «Про прокуратуру» необхідно інтерпретувати, виходячи із положень Закону України «Про запобігання корупції». Таким чином, в усіх нормах Закону «Про прокуратуру», в яких згадується Закон «Про засади запобігання і протидії корупції», необхідно застосовувати Закон «Про запобігання корупції», а у нормах, де йдеться про «адміністративні корупційні правопорушення», необхідно використовувати положення КУпАП стосовно адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією.

З цього випливає, що передбачені главою 13-А КУпАП порушення, які віднесені до адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, а також порушують обмеження і заборони, встановлені Законом України «Про запобігання корупції», необхідно розглядати як складову підстави для звільнення прокурора з посади, передбачену п. 3 ч. 1 ст. 51 та ст. 54 Закону України «Про прокуратуру».

Разом з тим, необхідно звернути увагу на те, що підставою для звільнення прокурора з посади у цьому разі є не сам факт вчинення ним адміністративного корупційного правопорушення (адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією), а набрання законної сили судовим рішенням про притягнення прокурора до адміністративної відповідальності за таке правопорушення. Отже звільнення прокурора у цьому разі можливе за одночасної наявності підстави (притягнення прокурора до адміністративної відповідальності) та приводу (надходження до регіональної прокуратури судового рішення, яким прокурора визнано винним у вчиненні такого адміністративного правопорушення).

Згідно з ч. 3 ст. 38 КУпАП адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом 3 місяців із дня його виявлення, але не пізніше 2 років з дня його вчинення. Таким чином, встановлюються відповідні строки давності для накладення адміністративних стягнень за ці правопорушення. Разом з тим, вважаємо, що ненакладення на прокурора стягнення внаслідок закінчення 3 місяців з дня його виявлення не є умовою, що виключає необхідність застосування підстави для звільнення такого прокурора, передбаченої п. 3 ч. 1 ст. 51 та ст. 54 Закону України «Про прокуратуру». Необхідно враховувати, що Закон пов'язує звільнення прокурора з посади на цій підставі не з фактом накладення на нього адміністративного стягнення, а з фактом визнання прокурора винним у вчиненні адміністративного корупційного правопорушення рішенням суду, яке набрало законної сили. Отже, вплив відповідних строків, передбачених у ст. 38 КУпАП, може звільнити прокурора від стягнення, яке передбачає адміністративна відповідальність, проте не звільняє його від настання спеціальних

наслідків дисциплінарного характеру, які полягають у необхідності звільнення такого прокурора з посади.

На підставі викладеного необхідно констатувати, що у разі надходження до регіональної прокуратури судового рішення, яким визнано прокурора винним у вчиненні адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, зокрема у порушенні обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», незалежно від фактичного накладення на прокурора стягнення на його підставі, воно є безумовною підставою для прийняття рішення про звільнення прокурора з посади у триденний строк з дня отримання копії відповідного судового рішення, що набрало законної сили.

Левченко Юрій Олександрович,

завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОТИДІЯ КІБЕРБУЛІНГУ В УКРАЇНІ

В Україні, як і в усьому світі, поширюється явище булінгу та його різновиду – кібербулінгу. За даними Центру інформації про права людини станом на липень 2017 року 67 % дітей в Україні у віці від 11–17 років стикалися з проблемою булінгу протягом останніх трьох місяців 24 % дітей цькували, а 48 % навіть нікому не розповідали про ці випадки [1]. Крім того, в Українському інституті дослідження екстремізму встановили, що із проявами булінгу в Україні стикаються 8 із 10 дітей [2].

Кібербулінг – це новітня форма агресії, що відбиває жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Американки Робін Ковальські, С'юзан Лімбер і Патріція Агатстон, на дослідження яких переважно посилаються в цій сфері, виділили вісім типів поведінки, характерних для кібер-булінгу:

1) Перепалки, або флеймінг (від англ. flaming – пекучий, гарячий, полум'яний) – обмін короткими гнівними і запальними репліками між двома чи більше учасниками, використовуючи комунікаційні технології. Частіше за все розгортається в «публічних» місцях Інтернету, на чатах, форумах, дискусійних групах, інколи перетворюється в затяжну війну (холіво – від англ. – свята війна). На перший погляд, флеймінг – це боротьба між рівними, але в певних умовах вона теж може перетворитися на нерівноправний психологічний терор. Так, неочікуваний випад може привести жертву до сильних емоційних переживань, особливо на тому відтинку часу, коли вона не знає, хто серед учасників яку займе позицію, наскільки її позиція буде підтримана значущими учасниками.